

Genomförandebeslut avseende Stockholm Vatten AB:s projekt Oxtorgsgatan/Lästmakargatan, huvudvattenledning V800

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Genomförandebeslutet för Stockholm Vatten AB:s projekt Oxtorgsgatan/Lästmakargatan med en investeringsutgift om 520 mnkr inklusive förväntad kostnadsutveckling i enlighet med utlåandet godkänns.

Föredragande borgarråden Karin Wanngård och Åsa Lindhagen

Sammanfattning av ärendet

Ärendet avser ett genomförandebeslut för Stockholm Vatten AB:s (SVAB) projekt Oxtorgsgatan/Lästmakargatan och gäller upprustning av en huvudvattenledning från 1932 samt upprustning av lokala vatten- och kombinerade avloppsledningar från 1910. Ledningarna har genomgått minimalt underhåll sedan de byggdes, vilket har resulterat i att de nu är i mycket dåligt skick och det finns en betydande risk för läckage eller kollaps.

Inriktningsbeslut för projektet fastställdes i Stockholms Stadshus AB:s styrelse den 14 oktober 2024 samt i kommunfullmäktige den 2 december 2024 (dnr KS 2024/768).

Beredning

Ärendet har beretts gemensamt av Stockholms Stadshus AB och stadsledningskontoret.

Föredragande borgarrådens synpunkter

Vi delar stadsledningskontorets och Stockholms Stadshus AB:s (koncernledningen) bedömning att detta projekt är av yttersta vikt och angeläget att genomföra för att säkra en robust och fungerande VA-infrastruktur i Stockholm. De befintliga ledningarna utgör, som påtalats, en stor risk för kollaps och/eller läckage, vilket skulle medföra omfattande negativa konsekvenser för staden. Att inte agera är därför inget alternativ.

Med tanke på projektets komplexitet och placering i en tätbebyggd stadsmiljö, understryker vi, i likhet med koncernledningen och stadsledningskontoret, vikten av att Stockholm Vatten AB (SVAB) lägger extra fokus på samordning med externa intressenter.

Det är positivt att den beräknade investeringsutgiften om 520 mnkr är något lägre än den indikativa budgeten. Samtidigt är det avgörande att SVAB, som koncernledningen och stadsledningskontoret framhåller, fortsatt bevakar utvecklingen av byggkostnadsindex och säkerställer att kostnadskalkylerna speglar det aktuella marknadsläget genom hela projektets genomförande. En noggrann uppföljning av den faktiska kostnadsutvecklingen är nödvändig.

Det är av största vikt att SVAB säkerställer att genomförandet sker inom beslutade budgetramar, utan behov av framtida revideringar. Vi uppmanar därför SVAB att, i enlighet med stadsledningskontorets och koncernledningens rekommendation, noggrant följa projektets framdrift och kostnadsutveckling för att säkerställa att projektets budget inte överskrids.

Detta projekt är en fundamental del i arbetet med att säkerställa stadens VA-infrastruktur på lång sikt. Ett robust och välfungerande ledningssystem är en grundförutsättning för stadens övergripande miljöarbete, då det minimerar risken för miljöskadliga utsläpp från läckande ledningar och bidrar till en hållbar hantering av våra vattenresurser. Genomförande av detta nödvändiga projekt kommer att trygga vattenförsörjningen och avloppshanteringen för en stor del av centrala Stockholm under många decennier framöver och även bidra positivt till stadens miljöarbete

Bilagor

1. Tjänsteutlåtande Stockholm Vatten AB Projekt 410970 Oxtorgsgatan-Lästmakargatan, dnr KS 2025/472-1
2. Protokollsutdrag Stockholm Vatten och Avfall AB 27 mars 2025, dnr KS 2025/472-3.1
3. Protokollsutdrag Stockholm Vatten AB 27 mars 2025, dnr KS 2025/472-3.2

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådens förslag.

Reservation av borgarråden Christofer Fjellner, Dennis Wedin och Andrea Hedin (alla M) och borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att delvis godkänna förslaget till beslut
2. Att därutöver anföra

Utöver att projektet är kostsamt, vilket kräver särskilt god kostnads- och tidkontroll, är det stort och i ett område med många människor och mycket trafik i omlopp samt

med många andra aktörer i närheten. Det kräver särskilt god samordning och kommunikation. Vi konstaterar också att projektet kan komma att beröras av införandet av en eventuell miljözon klass 3 vilket riskerar öka kostnaderna till följd av att färre entreprenörer kan uppfylla kraven. Det är stor vikt att detta inte innebär fördyringar av projektet.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 4 juni 2025

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Christofer Fjellner, Johan Paccamonti och Sophia Granswed Baat (alla M) och Jan Jönsson (L) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Reservation av Linnéa Vinge (SD) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Kommunstyrelsen besvarar remissen med Sverigedemokraternas utlåtande.
2. Därutöver anföra följande:

Sverigedemokraterna är det näst största oppositionspartiet i Stockholms kommunfullmäktige. Trots detta är vi inte representerade i bolagsstyrelserna. SVOAs bolagsstyrelse bereder och tar beslut om stora investeringar som kommer påverka flera generationer av Stockholmare. Vi kommer av princip avslå samtliga ärenden som vi inte har getts möjlighet att bereda.

Ersättaryttrande av Nike Örbrink (KD) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Ärendet avser ett genomförandebeslut för Stockholm Vatten AB:s (SVAB) projekt Oxtorgsgatan/Lästmakargatan. Utförd utredning och projektering visar att en ledningsförläggning i Oxtorgsgatan är genomförbar och i linje med inriktningsbeslutet. Projektets tidplan utgår från trafikkontorets övergripande krav och strategi för framtida projekt i city.

Projektet syftar till att rusta vatten- och avloppsledningar i Oxtorgsgatan/Lästmakargatan. Vissa av ledningarna är över hundra år gamla och har fått minimalt underhåll sedan de byggdes. Bristande underhåll har resulterat i att ledningarna är i mycket dåligt skick, med hög risk för läckage och/eller kollaps. En kollaps av vatten- och avloppsledningarna skulle innebära betydande kostnader och allvarliga konsekvenser i form av översvämningar, skador och stora framkomlighetsproblem i området, samt att ett stort område i centrala Stockholm skulle stå utan vattenförsörjning.

Projektet Kungsgatan initierades av Stockholm Vatten och Avfall AB:s dotterbolag SVAB år 2012 när trafikinämnden meddelade att de startat ett projekt med syfte att utföra arbeten mellan Sveavägen och Norrlandsgatan. SVAB såg då möjligheten att i samband med trafikinämndens arbeten rusta upp befintliga ledningar med hänvisning till den betydande risken för läckage och/eller kollaps.

De tekniska förutsättningarna och samordningen med trafikinämndens projekt har medfört att projektet ändrats och skjutits fram under planeringstiden. Som beskrivits i inriktningsbeslutet som föregått detta förslag till genomförandebeslut fick projektet nya förutsättningar under hösten 2020, främst beroende på tekniska frågeställningar kopplat till trafikinämndens åtgärder och krav. Det bedömdes inte lämpligt att förlägga huvudvattenledningen längs gatan. Den upparbetade projektkostnaden uppgick vid denna tidpunkt till cirka 5 mnkr.

År 2022 fattade styrelsen för SVAB ett reviderat inriktningsbeslut som innebär att projekt Kungsgatan utgår och istället ersätts av tre delprojekt och att möjligheten till ny förläggning av huvudvattenledning i Oxtorgsgatan/Lästmannagatan skulle drivas som ett separat projekt.

Inriktningsbeslut för projektet fastställdes i koncernstyrelsen 14 oktober 2024 samt i kommunfullmäktige den 2 december 2024, diarienummer SSAB 2024/126 och KS 2024/768. Genomförandebeslutet beslutades av SVOA:s styrelse den 27 mars 2025.

Befintlig huvudvattenledning längs Kungsgatan samt cirka 60 meter av ledningen längs Sveavägen tas ur drift efter att nya ledningen i Oxtorgsgatan/Lästmakargatan är driftsatt. Även flera ledningar tillhörande andra ledningsägare kommer att behöva skyddas eller flyttas under projektet. Den kostnaden belastar SVAB utifrån gällande markavtal mellan trafikkontoret och respektive ledningsägare. För att möjliggöra detta har avtal mellan SVAB, trafikkontoret och andra ledningsägare tecknats. I enlighet med avtalen blir SVAB ledningssamordnare för hela projektet.

Befintligt dagvattensystem ersätts i samband med förläggning av ny huvudvattenledning V800 längs Oxtorgsgatan/Lästmakargatan. Projektet medför inget tillkommande dagvatten till SVAB:s ledningsnät.

Utförda utredningar visar att huvudvattenledningen i Kungsgatan har en hög risk för omfattande driftstörningar inom en tioårsperiod, medan det lokala vattenledningsnätet i Kungsgatan har en hög risk redan inom fem år. Byte eller flytt av huvudvattenledningen och renovering av lokalnät i Kungsgatan tar mellan fem och sju år. SVAB bedömer riskerna och konsekvenserna av ett läckage som stora varför nollalternativet, det vill säga att inte göra någonting, inte är ett möjligt alternativ.

I projektet ingår ny huvudvattenledning om cirka 450 meter från Hötorget via Oxtorgsgatan/Lästmakargatan till Norrlandsgatan, flytt av cirka 400 meter lokalnät för dag- och spillvatten, förläggning av cirka 600 meter lokalt nät med serviser för dricksvatten längs sträckan och flytt eller skyddsåtgärder på övriga ledningsägares ledningar längs sträckan. Projektets storlek och komplexitet innebär en utmanande ledningsomläggning i en smal stadsgata i ett trafikerat område. Dessutom finns det befintliga ledningar som behöver hanteras i samband med projekt. Det kräver omfattande förberedande arbeten och provisoriska ledningsomläggningar och samordning med övriga ledningsägare.

Ekonomi

Projektbudgeten baseras på de tekniska och organisatoriska utmaningarna för ett genomförande i city. Det innebär utökade krav baserat på behov på projektledning, byggledning samt nödvändiga skyddsåtgärder under entreprenad. Kostnader för flytt av ledningar tillhörande andra ledningsägare sker utifrån gällande markavtal mellan trafiknämnden och respektive ledningsägare.

Den indikativa projektbudgeten i inriktningsbeslutet uppgick till 544 mnkr att jämföra med nuvarande budget för genomförande om 520 mnkr. Förändringarna beror på lägre antaganden av kostnadsutvecklingen om 34 mnkr och tillkommande 10 mnkr relaterat till ökade krav för informationssäkerhet i projektet.

Kalkylen som ligger till grund för detta tjänsteutlåtande är i sin helhet belagd med sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL. Informationen omfattas av sekretess med hänvisning till att ett utlämnande skulle kunna medföra skada för bolaget i dess affärsverksamhet (exempelvis enligt 19 kap. 1 § OSL). Av denna anledning redovisas inga delar av kalkylen i det offentliga beslutsunderlaget.

Tidplan

Om genomförandebeslutet beviljas påbörjas genomförandet under tredje kvartalet 2025. Projektets genomförande sker till största del från tredje kvartalet 2025 till fjärde kvartalet 2029. Projektet beräknas avslutas tredje kvartalet 2030.

Risker

SVAB har identifierat ett antal risker med projektet. Riskerna har påverkan på tid, kostnader, driftstörningar och framdrift i projektet. Projektledningen har analyserat riskerna och tagit fram åtgärder för att hantera respektive risk.

De största riskerna är:

- Okända konstruktioner/ledningar i projektområdet
- Projektområdet är i centrala Stockholm på högtrafikerade gator och kräver även mer samordning med flera ledningsägare och verksamheter
- Ledningen i tunneln längs Sveavägen och Kungsgatan, förlagd 1937, är i slutet av sin livslängd
- Osäker prisindexutveckling
- Stor mängd känslig information

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB beslutade vid sitt sammanträde den 5 maj 2025 följande. Kommunstyrelsen respektive koncernstyrelsen för Stockholms Stadshus AB föreslår kommunfullmäktige besluta följande.

Genomförandebeslutet för Stockholm Vatten AB:s projekt

Oxtorgsgatan/Lästmakargatan med en investeringsutgift om 520 mnkr inklusive förväntad kostnadsutveckling godkänns.

Koncernstyrelsen beslutar för egen del följande.

1. Genomförandebeslutet för Stockholm Vatten AB:s projekt
Oxtorgsgatan/Lästmakargatan med en investeringsutgift om 520 mnkr
inklusive förväntad kostnadsutveckling godkänns
2. Beslutet i ärendet justeras omedelbart.

Reservation av Christofer Fjellner m.fl. (alla M), se Reservationer m.m.

Suppleantyttrande av Nike Örbrink (KD) som instämde i reservation anförd av Christofer Fjellner m.fl. (alla M).

Stockholms Stadshus AB:s och stadsledningskontorets gemensamma tjänsteutlåtande daterat den 16 april 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Koncernledningen och stadsledningskontoret anser det angeläget att genomföra projektet då det föreligger stor risk för kollaps och/eller läckage med stora negativa följder som konsekvens, om ingen åtgärd vidtas.

Koncernledningen och stadsledningskontoret delar bolagets bedömning att den föreslagna lösningen för ledningsdragning är den mest lämpliga. Riskerna som finns med ledningsdragning i bebyggd stadsmiljö gör att koncernledningen och stadsledningskontoret rekommenderar projektet att fokusera extra på samordning med externa intressenter.

Projektets beräknade investeringsutgift uppgår till 520 mnkr. Investeringsutgiften är något lägre än den indikativa budget som angavs i inriktningsbeslutet.

Byggkostnadsindex har stigit kraftigt de senaste åren, men visar nu tecken på avmattning. Bolaget behöver fortsatt bevaka utvecklingen och säkerställa att indexuppräknningen och kostnadskalkylerna speglar det aktuella marknadsläget genom hela projektets framdrift. Uppföljning behöver ske på faktisk kostnadsutveckling.

Kommunkoncernen arbetar aktivt med att hålla nere stadens låneskuld. Stockholm Vatten AB genomför för närvarande omfattande investeringar i ett flertal stora projekt som är nödvändiga för att säkerställa stadens VA-infrastruktur. Koncernledningen och stadsledningskontoret understryker vikten av att bolaget gör välgrundade prioriteringar i tid mellan projekten samt säkerställer att genomförandet sker inom beslutade budgetramar, utan behov av revideringar.

Koncernledningen och stadsledningskontoret anmodar bolaget att noggrant följa projektets framdrift och kostnadsutveckling för att säkerställa att projektets budget inte överskrids.

Reservationer m.m.

Stockholms Stadshus AB

Reservation av Christofer Fjellner m.fl. (alla M)

1. Att delvis godkänna genomförandebeslutet
2. Att därutöver anföra

Utöver att projektet är kostsamt, vilket kräver särskilt god kostnads- och tidskontroll, är det stort och i ett område med många människor och mycket trafik i omlopp samt med många andra aktörer i närheten. Det kräver särskilt god samordning och kommunikation. Vi konstaterar också att projektet kan komma att beröras av införandet av miljözon klass 3 vilket riskerar öka kostnaderna till följd av att färre entreprenörer kan uppfylla kraven. Det är stor vikt att detta inte innebär fördyringar av projektet.